

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ**

Кафедра педагогіки, психології та менеджменту

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ У
ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ**

електронний навчальний курс

СХВАЛЕНО

кафедрою педагогіки, психології та менеджменту
протокол № 4 від « 04 » квітня 2023 р.
завідувач кафедри

Володимир КУЛШОВ

Біла Церква 2023

Категорія слухачів: педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти галузі знань 01 «Освіта»

Розробник: Пахомов Ілля Володимирович, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України

Пахомов І. В. Соціально-педагогічна робота зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. 20 с.

Одним з напрямів роботи зі здобувачами П(ПТ)О є соціально-педагогічна робота. Безпосередньо її здійснює соціальний педагог, який разом з психологом входять до психологічної служби ЗП(ПТ)О. Основними напрямками соціально-педагогічної роботи у ЗП(ПТ) є: соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах; просвітницька та профілактична робота серед учасників освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей, злочинності, алкоголізму, наркоманії тощо; вивчення та аналіз соціальних умов розвитку здобувачів П(ПТ)О та соціально-педагогічних явищ їх колективів.

Актуальність курсу визначається високими вимогами до соціально-педагогічної роботи у ЗП(ПТ)О.

Мета курсу полягає в оновленні, поглибленні та систематизації знань, розвитку та удосконаленні умінь щодо діагностики, профілактики та попередження негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О.

Електронний курс розроблено для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти галузі знань 01 «Освіта» на всіх етапах курсів підвищення кваліфікації за різними моделями навчання (очною, заочною, очно-дистанційною, дистанційною).

Курс розраховано на 6 год., із яких 2 год. – лекція, 4 год. – семінарське заняття.

ЗМІСТ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1. Анотація електронного курсу.....
2. Типова освітня програма електронного курсу.....
3. Тематичний план викладу та засвоєння матеріалів електронного навчального курсу.....
4. Зміст електронного навчального курсу за темами.....
5. Завдання до семінарських занять.....
6. Проблемно-пошукові питання для самостійної та індивідуальної роботи слухача.....
7. Комплекс практичних (тестових) завдань для самоконтролю..
8. Глосарій ключових слів.....
9. Консультаційний пункт.....
10. Цифрова бібліотека.....

1. АНОТАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ

Одним з напрямів роботи зі здобувачами П(ПТ)О є соціально-педагогічна робота. Безпосередньо її здійснює соціальний педагог, який разом з психологом входять до психологічної служби ЗП(ПТ)О. Основними напрямками соціально-педагогічної роботи у ЗП(ПТ)О є: соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах; просвітницька та профілактична робота серед учасників освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей, злочинності, алкоголізму, наркоманії тощо; вивчення та аналіз соціальних умов розвитку здобувачів П(ПТ)О та соціально-педагогічних явищ їх колективів.

Актуальність курсу визначається високими вимогами до соціально-педагогічної роботи у ЗП(ПТ)О.

Мета курсу полягає в оновленні, поглибленні та систематизації знань, розвитку та удосконаленні умінь щодо діагностики, профілактики та попередження негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О.

Завдання курсу:

- оновлення та систематизація знань щодо негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О;
- підвищення рівня професійної компетентності майстрів виробничого навчання ЗП(ПТ)О щодо діагностики та профілактики негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О.

Курс розраховано на 6 год., із яких 2 год. – лекція, 4 год. – семінарське заняття.

Курс розроблено для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти галузі знань 01 «Освіта» на всіх етапах курсів підвищення кваліфікації за різними моделями навчання (очною, заочною, очно-дистанційною, дистанційною).

Реалізація завдань для досягнення результатів курсу здійснюється шляхом:

- Самостійного опрацювання слухачами навчального матеріалу.
- Виконання контрольних-діагностичних матеріалів, спрямованих на вдосконалення вмінь і навичок на практиці застосовувати набуті теоретичні знання.
- Учасності в рефлексійно-оцінювальному блоці з метою використання здобутих знань, умінь (навичок) у професійно-педагогічній діяльності.
- Написанні та захисту на підсумковому етапі випускної роботи (на вибір).

2. ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ «СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ»

Пояснювальна записка

Актуальність електронного курсу.

Одним з напрямів роботи зі здобувачами П(ПТ)О є соціально-педагогічна робота. Безпосередньо її здійснює соціальний педагог, який разом з психологом входять до психологічної служби ЗП(ПТ)О. Основними напрямками соціально-педагогічної роботи у ЗП(ПТ) є: соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах; просвітницька та профілактична робота серед учасників освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей, злочинності, алкоголізму, наркоманії тощо; вивчення та аналіз соціальних умов розвитку здобувачів П(ПТ)О та соціально-педагогічних явищ їх колективів.

Актуальність курсу визначається високими вимогами до соціально-педагогічної роботи у ЗП(ПТ)О.

Мета курсу полягає в оновленні, поглибленні та систематизації знань, розвитку та удосконаленні умінь щодо діагностики, профілактики та попередження негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О.

Завдання курсу:

- оновлення та систематизація знань щодо негативних соціально-педагогічних явищ ЗП(ПТ)О;
- підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О щодо діагностики та профілактики негативних соціально-педагогічних явищ ЗП(ПТ)О.

Курс розраховано на 6 год., із яких 2 год. – лекція, 4 год. – семінарські заняття.

Курс розроблено для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти галузі знань 01 «Освіта» на всіх етапах курсів підвищення кваліфікації за різними моделями навчання (очною, заочною, очно-дистанційною, дистанційною).

Навчально-методичне забезпечення курсу представлено науково-методичними матеріалами (лекція, семінарські заняття, проблемно-пошукові питання для самостійної та індивідуальної роботи слухача, тести, методичні рекомендації) і списком рекомендованих джерел до тематики електронного курсу.

Профіль Типової освітньої програми електронного курсу <i>«Соціально-педагогічна робота зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти»</i>	
Обсяг курсу	0,2 ЄКТС кредиту На опанування матеріалів електронного курсу передбачено 6

	академічних годин, що відповідає 0,2 ЄКТС кредиту
Рівень програми	Безперервний професійний розвиток фахівців шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти
А	Мета
	Оновлення, поглиблення та систематизація знань, розвиток та удосконалення умінь щодо діагностики, профілактики та попередження негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О.
В	Характеристика типової програми
1.	Функціональна спрямованість Розвиток умінь щодо діагностики та профілактики негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О.
2.	Фокус Типової програми Програма зорієнтована на безперервний професійний розвиток педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, здатних до застосування заходів діагностики та профілактики негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О.
3.	Орієнтація Типової програми Типова програма електронного курсу орієнтовна на розвиток загальних компетентностей педагогічних працівників ЗП(ПТ)О в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти
4.	Особливості типової програми Типова програма електронного курсу орієнтована на розвиток загальних компетентностей педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, які володіють широким спектром навичок і компетенцій для успішної діагностики та профілактики негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О. Особливості електронного курсу: – оновлення та систематизація знань щодо поняття та особливостей соціально-педагогічної роботи в ЗП(ПТ)О; – підвищення рівня професійної компетентності педагогів ЗП(ПТ)О щодо діагностики негативних соціально-педагогічних явищ. – Проходження навчання за кожною темою завершується відповідним

		видом контролю (проблемно-пошукові питання, завдання для самостійної роботи, тести).
5.	Цільова група	Електронний курс розроблено для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти галузі знань 01 «Освіта» на всіх етапах курсів підвищення кваліфікації за різними моделями навчання (очною, заочною, очно-дистанційною, дистанційною).
С	Професійні вимоги (компетенції) і продовження навчання	
1.	Професійні вимоги (компетенції)	Визначає посадова інструкція фахівця
2.	Продовження навчання	Типова програма передбачає можливість подальшого розширення та поглиблення знань, умінь, навичок педагогічних працівників ЗП(ПТ)О в системі неформальної та інформальної освіти.
Д	Стиль і методика навчання	
1.	Підходи до викладання і навчання	Розвиток загальних компетентностей педагогічних працівників ЗП(ПТ)О у процесі їх практичного застосування, оновлення і поповнення професійних знань. Навчання проходить за різними моделями (очною, заочною, очно-дистанційною, дистанційною) із використанням компетентнісного, андрагогічного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного підходів та інноваційних технологій навчання: інтерактивних, проблемних, кейс-технологій, практичних завдань, тестів тощо.
2.	Система оцінювання	Результати навчання за Типовою програмою оцінюються (зараховано/ не зараховано) на основі: підготовки відповідей на проблемно-пошукові питання, виконання завдань самостійної роботи, виконання тестових завдань.
Е	Програмні компетентності	
1.	Інтегральна компетентність	здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні

		проблеми у сфері професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення дослідження, використання теорій і методів менеджменту, педагогіки і психології на практиці
2.	Загальні компетентності <i>Освітологічна</i>	здатність інтегрувати знання із сучасної філософії та соціології освіти, освітньої політики й економіки освіти в цілісну стратегію професійної діяльності на засадах людиноцентризму, демонструвати відповідні цінності професійної діяльності
3.	Спеціальні (фахові) компетентності	компетентність з інформальної освіти та професійно-особистісного розвитку – здатність організовувати професійний саморозвиток, самонавчання, самовдосконалення і самореалізацію впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти; розвивати (саморозвивати) і вдосконалювати (самовдосконалювати) професійно важливі якості особистості, цінності, що спрямовані на всебічний розвиток особистості всіх суб'єктів освітнього процесу як найвищої цінності суспільства тощо.
Ф	Програмні результати навчання	
	Знання і розуміння	<ul style="list-style-type: none"> - поняття та функцій соціально-педагогічної роботи у ЗП(ПТ)О - засобів діагностики, профілактики та попередження негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О
	Розвинені вміння	<ul style="list-style-type: none"> - діагностувати ознаки негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О - здійснювати заходи профілактики негативних соціально-педагогічних явищ у ЗП(ПТ)О - мотивувати здобувачів П(ПТ)О до здорового способу життя
	Диспозиції (цінності, ставлення)	<ul style="list-style-type: none"> - людиноцентризм, цінність особистості, просування

		<p>демократичних цінностей у освітній процес,</p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; - рефлексія власної професійної діяльності
Ключові слова		
<p>Соціально-педагогічна робота у ЗП(ПТ)О, соціальний педагог ЗП(ПТ)О, здобувачі П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті з законом; здобувачі П(ПТ)О, які мають алкогольну чи наркотичну залежність</p>		

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИКЛАДУ ТА ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛІВ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Зміст модулів	Кількість кредитів ЕКТС	Загальний обсяг годин	Загальний обсяг аудиторних годин	Аудиторні години							
				Лекції	Семинарські заняття	Тематичні дискусії	Науково-практичні конференції	Спецкурси	Семинар-практикум	Самостійна робота	Самостійна робота (спецкурс)
Тема 1. Поняття та особливості соціально-педагогічної роботи зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.		2	2	2							
Тема 2. Соціально-педагогічна робота зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, які перебувають у конфлікті із законом.		2	2		2						
Тема 3. Соціально-педагогічна робота зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти), які мають алкогольну чи наркотичну залежність.		2	2		2						
<i>Разом</i>		6	6	2	4						

4. ЗМІСТ КУРСУ ЗА ТЕМАМИ

ТЕМА 1.

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

План лекції:

1. Поняття соціально-педагогічної роботи зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
2. Діагностична робота соціального педагога у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
3. Профілактична робота соціального педагога у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
4. Консультативна робота соціального педагога у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
5. Корекційна робота соціального педагога у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Література: 1, 2, 5-8.

1. Поняття соціально-педагогічної роботи зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Соціально-педагогічної роботу зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти здійснює **соціальний педагог**, обов'язки якого визначаються Положенням про психологічну службу у системі освіти України (Наказ МОН України від 22.05.2018 № 509).

Соціальний педагог закладу П(ПТ) освіти **здійснює:**

- соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах;
- просвітницьку та профілактичну роботу серед учасників освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей, злочинності, алкоголізму, наркоманії тощо;
- вивчення та аналіз соціальних умов розвитку здобувачів освіти, мікроколективу (класу чи групи), шкільного, студентського колективу в цілому, молодіжних і дитячих громадських організацій.

Соціальний педагог закладу П(ПТ) освіти **бере участь у:**

- роботі педагогічної ради, психолого-педагогічних консиліумів, семінарів і засідань методичних об'єднань;
- плануванні і реалізації завдань соціалізації здобувачів освіти, адаптації їх у новому колективі і соціальному середовищі;
- наданні допомоги дітям і сім'ям, що перебувають у складних життєвих обставинах або потребують посиленої педагогічної уваги чи мають

особливі освітні потреби, в тому числі постраждалим від насильства та військових конфліктів.

Соціальний педагог закладу П(ПТ) освіти, **сприяє**:

- взаємодії закладів освіти, сім'ї і суспільства у вихованні здобувачів освіти, їх адаптації до умов соціального середовища, забезпечує консультативну допомогу батькам (законним представникам);
- захисту прав здобувачів освіти від будь-яких видів і форм насильства, представляє їхні інтереси у правоохоронних і судових органах тощо;
- формуванню у здобувачів освіти відповідальної поведінки, культури здорового способу життя, збереження репродуктивного здоров'я;
- попередженню конфліктних ситуацій, що виникають під час освітнього процесу, запобіганню та протидії домашньому насильству.

Соціальний педагог здійснює комплекс заходів з виховання, навчання, розвитку і соціального захисту особистості учня у закладах освіти та за місцем проживання за допомогою основних **видів діяльності**:

- соціальні дослідження;
- корекційно-розвивальна робота;
- профілактична робота;
- консультативно-просвітницька робота;
- організаційно-методична робота;
- зв'язки з громадськістю.

Обов'язки соціального педагога:

- Вивчає психолого-медико-педагогічні особливості здобувачів освіти, їх мікросередовище, умови проживання. Виявляє інтереси, потреби, труднощі і проблеми, конфліктні ситуації, відхилення у поведінці дітей, своєчасно надає їм соціальну допомогу та підтримку.
- Є посередником між дитиною та закладом освіти, сім'єю, середовищем, спеціалістами різноманітних соціальних служб, відомств та адміністративних органів.
- Визначає завдання, форми, методи соціально-педагогічної роботи, способи вирішення особистих та соціальних проблем, вживає заходів щодо соціального захисту та соціальної допомоги, реалізації прав та свобод особистості дитини.
- Організовує різноманітні види соціально значущої діяльності дітей та дорослих, заходи, спрямовані на розвиток соціальних ініціатив, реалізацію соціальних проектів та програм, бере участь у їх розробці та затвердженні.
- Сприяє встановленню гуманних, морально здорових взаємин у соціальному середовищі, створенню атмосфери психологічного комфорту й безпеки дитини.
- Забезпечує охорону життя і здоров'я дітей.
- Здійснює роботу з працевлаштування, патронажу, забезпечення житлом, матеріальною допомогою, пенсіями, оформлення ощадних внесків, використання цінних паперів дітей-сиріт і тих, які залишилися без опіки батьків.

- Взаємодіє з майстрами, викладачами, вихователями, батьками (особами, що їх замінюють), спеціалістами соціальних служб, сімейних та молодіжних служб зайнятості, з благодійними та іншими організаціями під час надання допомоги дітям, які потребують опіки та піклування, з обмеженими фізичними можливостями, девіантною поведінкою, а також постраждалим від екстремальних ситуацій.
- Проводить індивідуальну роботу з дітьми, які потребують особливої педагогічної уваги, залучає їх до роботи гуртків, секцій та інших об'єднань.
- Здійснює профілактичну роботу зі здобувачами щодо запобігання деструктивній поведінці, тютюнопалінню, алкоголізму, наркоманії, СНІДу.

2. Діагностична робота соціального педагога у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Заходи діагностичної роботи соціального педагога ЗП(ПТ)О:

- вивчає та оцінює особливості діяльності і розвитку здобувачів освіти, їх груп, колективу в цілому, неформальних молодіжних об'єднань;
- досліджує спрямованість впливу мікросередовища, особливостей сім'ї та сімейного виховання, позитивного виховного потенціалу в мікрорайоні та джерела негативного впливу на дітей і підлітків;
- прогнозує на основі спостережень та досліджень посилення негативних чи позитивних сторін соціальної ситуації, що впливає на розвиток особистості чи групи,
- прогнозує результати освітнього процесу з урахуванням найважливіших факторів становлення особистості.

3. Профілактична робота соціального педагога у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Заходи профілактичної роботи соціального педагога ЗП(ПТ)О:

- переконує здобувачів освіти у доцільності дотримання соціально значимих норм та правил поведінки, ведення здорового способу життя;
- сприяє попередженню негативних явищ в їх середовищі;
- забезпечує дотримання норм охорони та захисту прав дітей і підлітків, представляє їхні інтереси у різноманітних інстанціях (службі у справах дітей, поліції, суді тощо);
- координує діяльність й взаємодію усіх суб'єктів соціального виховання;
- сприяє соціально корисній діяльності дітей і підлітків;
- формує демократичну систему взаємостосунків у підлітковому середовищі, а також серед дітей і дорослих.

4. Консультативна робота соціального педагога у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Заходи консультативної роботи соціального педагога ЗП(ПТ)О:

- надає рекомендації здобувачам освіти, батькам, педагогічним працівникам та іншим особам з питань соціальної педагогіки;
- надає необхідну консультативну соціально-педагогічну допомогу дитячим, молодіжним об'єднанням, дітям, підліткам, які потребують піклування чи знаходяться у складних життєвих обставинах.

5. Корекційна робота соціального педагога у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Заходи корекційної роботи соціального педагога ЗП(ПТ)О:

- надає соціальні послуги, спрямовані на задоволення соціальних потреб учнівської молоді;
- здійснює соціально-педагогічний супровід освітнього процесу, соціально-педагогічний патронаж соціально-незахищених категорій дітей;
- сприяє соціальному і професійному визначенню особистості, дбає про професійне самовизначення та соціальну адаптацію молоді.

5. ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 2.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У КОНФЛІКТІ ІЗ ЗАКОНОМ

Рекомендовані питання для обговорення

1. Соціальні послуги, які отримують здобувачі ЗП(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом.
2. Особливості соціально-педагогічної роботи зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті з законом.
3. Роль установ виконання покарань у роботі зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом.
4. Роль органів пробації у роботі зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом.
5. Роль підрозділів Національної поліції у роботі зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом.
6. Роль Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у роботі зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом.
7. Програми відновного правосуддя у роботі зі здобувачами закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які перебувають у конфлікті із законом.

Література: 2-4, 9-11.

Завдання до семінарського заняття

1. Опрацювати теоретичний матеріал з тематики питань семінарського заняття та дати відповіді на питання для самоконтролю до теми 2.
2. Підготувати методичну розробку виховного заходу для здобувачів П(ПТ)О на тему «Я та закон».

ТЕМА 3.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ), ЯКІ МАЮТЬ АЛКОГОЛЬНУ ЧИ НАРКОТИЧНУ ЗАЛЕЖНІСТЬ

Рекомендовані питання для обговорення

1. Проблема алкоголізму здобувачів П(ПТ)О.
2. Проблема наркоманії здобувачів П(ПТ)О.
3. Соціально-педагогічна робота зі здобувачами П(ПТ)О, які мають алкогольну залежність.
4. Соціально-педагогічна робота зі здобувачами П(ПТ)О, які мають наркотичну залежність.
5. Реабілітаційні програми для здобувачів П(ПТ)О, які залежні від алкоголю.
6. Реабілітаційні програми для наркозалежних здобувачів П(ПТ)О.

Література: 3-5.

Завдання до семінарського заняття

1. Опрацювати теоретичний матеріал з тематики питань семінарського заняття та дати відповіді на питання для самоконтролю до теми 3.
2. Підготувати методичну розробку виховного заходу для здобувачів П(ПТ)О на тему «Тверезість – норма життя».

6. ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧА

Питання для самоконтролю до теми 1

1. В чому полягає соціально-педагогічна робота зі здобувачами освіти у ЗП(ПТ)О?
2. Хто здійснює соціально-педагогічна робота зі здобувачами освіти у ЗП(ПТ)О?
3. Які основні функції соціального педагога у ЗП(ПТ)О?
4. В чому полягає діагностична функція соціального педагога у ЗП(ПТ)О?
5. В чому полягає профілактична функція соціального педагога у ЗП(ПТ)О?
6. В чому полягає корекційна функція соціального педагога у ЗП(ПТ)О?
7. З якими категоріями здобувачів П(ПТ)О насамперед працює соціальний педагог ЗП(ПТ)О?

Питання для самоконтролю до теми 2

1. Які соціальні послуги отримують здобувачі ЗП(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом?
2. Які особливості соціально-педагогічної роботи зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті з законом?
3. Яка роль установ виконання покарань у роботі зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом?
4. Яка роль органів пробації у роботі зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом?
5. Яка роль підрозділів Національної поліції у роботі зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом?
6. Яка роль Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у роботі зі здобувачами П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом?
7. Яка роль програм відновного правосуддя у роботі зі здобувачами ЗП(ПТ)О, які перебувають у конфлікті із законом?

Питання для самоконтролю до теми 3

1. Які особливості здобувачів П(ПТ), які мають алкогольну залежність?
2. Які особливості здобувачів П(ПТ)О, які мають наркотичну залежність?
3. В чому полягає соціально-педагогічна робота зі здобувачами П(ПТ)О, які мають алкогольну залежність?
4. В чому полягає соціально-педагогічна робота зі здобувачами П(ПТ)О, які мають наркотичну залежність?
5. Які Ви знаєте реабілітаційні програми для здобувачів П(ПТ)О, які залежні від алкоголю? Яка їх мета?
6. Які Ви знаєте реабілітаційні програми для наркозалежних здобувачів П(ПТ)О? В чому їх мета?

7. КОМПЛЕКС ПРАКТИЧНИХ (ТЕСТОВИХ) ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Хто є суб'єктом соціально-педагогічної роботи?

- а. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
- б. Служби у справах дітей
- в. Управління соціального захисту населення
- г. усі перераховані

2. Соціально-педагогічна профілактика – це...

- а. комплекс заходів, спрямований на усунення соціально-педагогічних проблем здобувачів П(ПТ)О
- б. комплекс заходів, спрямований на виявлення соціально-педагогічних проблем здобувачів П(ПТ)О
- в. комплекс заходів, спрямований на вирішення соціально-педагогічних проблем здобувачів П(ПТ)О

г. комплекс заходів, спрямований на нормалізацію психологічного клімату у колективні здобувачів П(ПТ)О

3. Хто безпосередньо займається соціально-педагогічною роботою у ЗП(ПТ)О?

- а. соціальний педагог
- б. психолог
- в. заступник директора з виховної роботи
- г. майстер виробничого навчання

4. Здобувачі П(ПТ)О, які перебувають у конфлікті з законом - це...

а. особи, які скоїли правопорушення і/або перебувають на профілактичному обліку у відділі (секторі) ювенальної превенції чи пробації, або відбувають покарання за вироком суду (пов'язане з позбавленням волі чи ж альтернативне покарання).

- б. особи, які мають кримінальну спрямованість
- в. особи, які ведуть аморальний спосіб життя
- г. особи, які негативно ставляться до законів суспільства

5. У спеціальній виховній установі перебувають здобувачі П(ПТ)О, які...

- а. мають судимість за злочин;
- б. мають адміністративні покарання;
- в. характеризуються високим рівнем соціально-педагогічної занедбаності
- г. є неповнолітніми (до 18 років)

6. У виправній колонії перебувають здобувачі П(ПТ)О, які...

- а. мають судимість за злочин;
- б. мають адміністративні покарання;
- в. характеризуються високим рівнем соціально-педагогічної занедбаності
- г. є повнолітніми (старші 18 років)

7. У підрозділах пробації на обліку перебувають здобувачі П(ПТ)О, які...

- а. мають вирок суду у виді позбавлення волі;
- б. мають адміністративні покарання;
- в. характеризуються високим рівнем соціально-педагогічної занедбаності
- г. мають вирок суду у виді покарань, не пов'язаних з позбавленням волі

8. Клієнтами Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді є здобувачі П(ПТ)О, які...

- а. мають вік до 35 років
- б. мають судимість
- в. мають соціальні проблеми
- г. потребують психологічної допомоги

9. У виправних колоніях соціально-педагогічною роботою безпосередньо займається...

- а. начальник відділення соціально-психологічної служби
- б. психолог

в. соціальний педагог

г. заступник начальника з соціально-виховної та психологічної роботи

10. До програм відновного правосуддя відноситься....

а. медіація

б. пробація

в. позбавлення волі

г. обмеження волі

11. Які інституції працюють зі здобувачами П(ПТ)О, які мають алкогольну чи наркотичну залежність?

а. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

б. Пробація

в. Реабілітаційні центри

г. усі перераховані

Правильні відповіді:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
г	а	а	а	г	г	г	а	а	а	г

8. ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ СЛІВ

Соціальна робота – оцінювання потреб у соціальних послугах сімей, дітей та молоді, планування, організацію, координацію та надання їм соціальних послуг, державних соціальних допомог, пільг, компенсаційних виплат та іншої соціальної підтримки, а також здійснення моніторингу надання соціальних послуг (ст.61 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»).

Соціальні послуги – комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем (ст..13 Закону України «Про соціальні послуги»).

Соціальний педагог – фахівець психологічної служби ЗП(ПТ)О, обов'язки якого визначаються Положенням про психологічну службу у системі освіти України (Наказ МОН України від 22.05.2018 № 509).

Діагностична функція соціального педагога - вивчення та оцінювання особливості діяльності і розвитку здобувачів П(ПТ)О, їх груп; дослідження впливу мікросередовища, особливостей сім'ї та сімейного виховання на них.

Прогностична функція соціального педагога - (прогнозують на основі спостережень та досліджень посилення негативних чи позитивних сторін соціальної ситуації, що впливає на розвиток особистості чи учнівської групи, прогнозують результати навчально-виховного процесу з урахуванням найважливіших факторів становлення особистості).

Консультативна функція соціального педагога - надання рекомендацій здобувачам П(ПТ)О, батькам, педагогічним працівникам та іншим особам з

питань соціальної педагогіки; здобувачам П(ПТ)О підліткам, які потребують піклування чи знаходяться у складних життєвих обставинах тощо.

Захисна функція соціального педагога - забезпечення дотримання норм охорони та захисту прав здобувачів П(ПТ)О, представлення їх інтересів у різноманітних інстанціях (службі у справах неповнолітніх, поліція, суді тощо).

Профілактична функція соціального педагога – переконання здобувачів П(ПТ)О у доцільності дотримання норм та правил поведінки, ведення здорового способу життя; сприяння попередженню негативних явищ, в їх середовищі.

Соціально-перетворювальна функція соціального педагога - надання соціальних послуг, задоволення соціальних потреб здобувачів П(ПТ)О; соціально-педагогічний супровід освітнього процесу, соціально-педагогічний патронаж соціально-незахищених категорій здобувачів П(ПТ)О; сприяння їх соціальному і професійному самовизначенню та соціальній адаптації.

Організаційна функція соціального педагога - координація діяльності й взаємодії усіх суб'єктів соціального виховання; сприяння соціально корисній діяльності здобувачів П(ПТ)О; формування демократичної системи взаєностосунків у їх середовищі.

Здобувачі П(ПТ)О які перебувають у конфлікті із законом – це особи, які скоїли правопорушення і/або перебувають на профілактичному обліку у відділі (секторі) ювенальної превенції чи пробації, або відбувають покарання за вироком суду (пов'язане з позбавленням волі чи ж альтернативне покарання).

Ювенальна юстиція - система державних, муніципальних і громадських судових, правоохоронних і правозахисних органів, установ та організацій, що на основі права та за допомогою медико-соціальних і психолого-педагогічних методик здійснюють правосуддя щодо дітей, профілактику та попередження правопорушень дітей та проти дітей, захист прав, свобод та інтересів, а також ресоціалізацію дітей, у конфлікті із законом.

Державна кримінально-виконавча служба України - система установ здійснення кримінального покарання і являє собою систему норм, органів та закладів, що організовує відбування покарань осіб, притягнений судом до позбавлення волі на відповідний строк.

Пробація - система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого (ст.1 Закону України «Про пробацію» від 05.02.2015 № 160-VIII).

Відновне правосуддя - юридичний і соціально-педагогічний підхід до розв'язання ситуацій, пов'язаних із порушенням закону, що передбачає взаємодію неповнолітніх, які перебувають у конфлікті із законом, і потерпілих, спрямовану на визначення і безпосереднє подолання (компенсацію) самими неповнолітніми усіх наслідків правопорушення.

Медіація (посередництво) – процес, у якому обидві сторони кримінального конфлікту мають змогу за власною добровільною згодою залагоджувати проблеми, що виникли внаслідок вчиненого злочину, використовуючи при цьому нейтральність третьої сторони чи посередника.

Профілактика алкоголізму та наркоманії – комплекс психологічних та

педагогічних заходів, спрямованих на формування у здобувачів П(ПТ)О потреби у здоровому способі життя.

9. КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ПУНКТ

За консультаціями чи уточненнями окремих питань електронного курсу можна звернутися до викладача Пахомова Іллі Володимировича за електронною поштою pahomov.ilya@ukr.net або у вайбер за номером +38-099-415-80-40

10. ЦИФРОВА БІБЛІОТЕКА

1. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 № 2558-III. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T012558>

2. Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>

3. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України: Наказ МОН України від 22.05.2018 № 509. URL: <https://imzo.gov.ua/2018/05/25/nakaz-mon-vid-21-05-2018-509-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-psyholohichnu-sluzhbu-u-systemi-osvity-ukrajiny/>

4. Журавель Т. В. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми в установах пенітенціарної системи. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 312 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5793/1/T_Zhuravel_SPNPS_KSP&SR_IL.pdf

5. Журавель Т. В., Пилипас Ю. В. Підготовка до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк, у тому числі неповнолітніх : методичний посібник. Київ : Версо-04, 2012. 168 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5011/7/T_Zhuravel_V_Vovk_Y_Pylypas_PDZOVPPOVN_KSP%26SR_IL.pdf

6. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навчальний посібник для ВНЗ. 2-е видання. Київ : Видавничий Дім "Слово", 2010. 240 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/433285.pdf

7. Коваль Р., Прокопенко Н., Каневська Л. та ін. Розвиток центрів відновного правосуддя в громадах : методичний посібник. Київ, 2008. 87 с. URL: https://issuu.com/uccg/docs/rozvytok_cvpg_rev2_2008

8. Ключко О. О. Інноваційні моделі надання соціальних послуг : навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності «Соціальна робота». Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 150 с. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/5949>

9. Манохіна І.В. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. 276 с. URL: [https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi3hL_zpKT9AhULtosKHS3RCMMQFnoECA4QAQ&url=http%3A%2F%2Ffir.duan.edu.ua%2Fbitstream%2F123456789%2F199%2F1%2F%](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi3hL_zpKT9AhULtosKHS3RCMMQFnoECA4QAQ&url=http%3A%2F%2Ffir.duan.edu.ua%2Fbitstream%2F123456789%2F199%2F1%2F%2F)

25D0%259C%25D0%25B0%25D0%25BD%25D0%25BE%25D1%2585%25D1%2596%25D0%25BD%25D0%25B0.pdf&usg=AOvVaw3inB4GhR-dsrPoynlcP-sa

10. Основні аспекти роботи соціального педагога з учнями з особливими потребами в закладах професійно-технічної освіти. URL: http://oblpto.in.ua/images/docum/%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BC_%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B0%D0%BC_%D0%97%D0%9F%D0%A2%D0%9E.pdf

11. Посібник з програм відновного правосуддя : методичний посібник. Київ : Verso-04, 2009. 95 с. URL: <http://ipcg.org.ua/upload/UN-RJ-Programs-Handbook-2006-Ukr.pdf>